

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

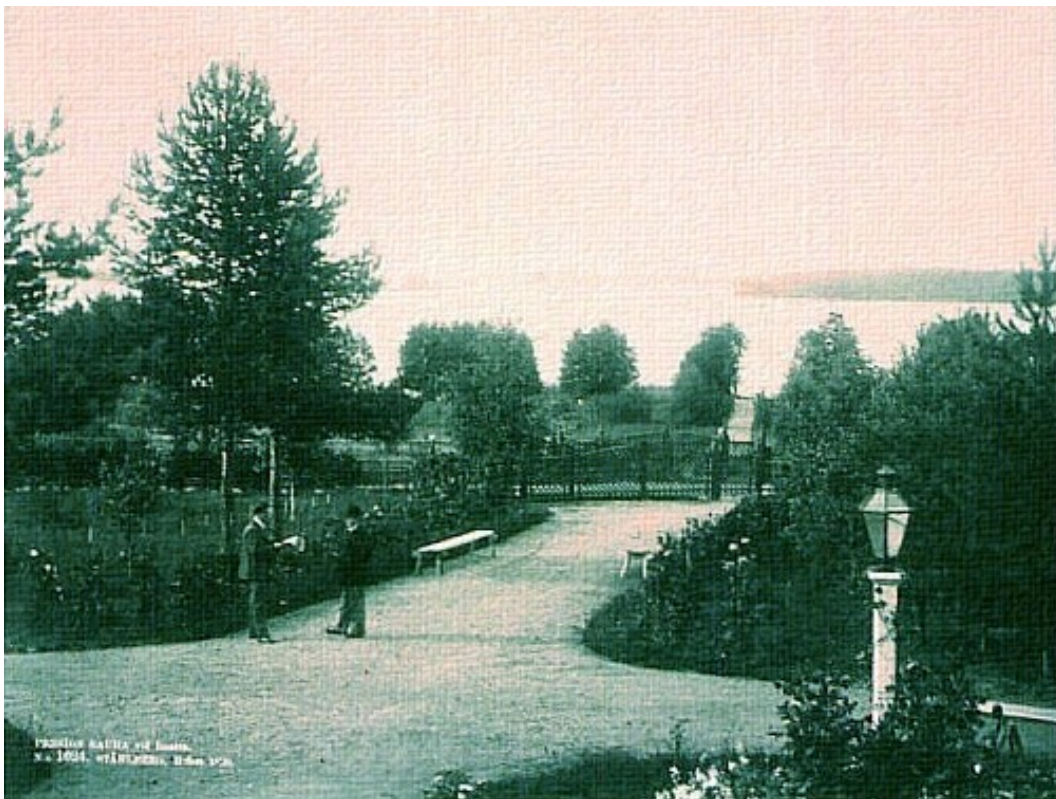
Rauhan sairaala

Niille, jotka kuvittelevat kuulevansa seuraavassa jutussa pelkkää menneisyyden hymistelyä, täytyy minun tuottaa pettymys. En ole suinkaan kirjoittanut tätä juttua pelkästään hymyssäsin, sillä jos on ollut jotakin hyvää, niin on ollut myös pahaa. Olen tuntenut Rauhassa sekä lapsia -että niin sanottuja täysikasvuisia ihmisiä jotka olisivat saaneet jäädä tapaamatta ja tuntematta, mutta lapsena on ihan pakko tulla kaikenlaisten kanssa toimeen. Koska useimmat heistä ovat jo autuaallisesti vainaita, niin antaa asian nyt olla sen tarkemmin tässä penkoimatta. Sen vain sanon, että kun näin rauhalaisten kokoontumisajoista otettuja valokuvia, niin ajattelin, että tuollaisiako vanhoja, kulahtaneita ukkoja ja akkoja niistä on sitten

lopulta tullut. Ennen ne olivat pelkästään inhottavia ja ilkeitä, mutta nyt niistä on tullut myös rumia ja lihavia. Ehkä aika kosta asiointia ihmisille sillä tavoin. Ehkä aika saa ne muistamaan asiat väärin, ja näkevät historian pelkkänä juhlakulkueena. No niin no. Tuossa yläpuolella näet kartan, jossa näkyvät Tiuruniemi, Rauha, ja Korvenkylä. Tiuruniemi on kartan vasemmassa yläkulmassa näkyvä ruskea alue, ja Rauha taas siitä oikealle sijaitseva ruskealla värjätty alue. Kuvassa heti Rauhan alapuolella, junaradan yläpuolella sijaitsevaa Repokiven aluetta ei ollut vielä minun lapsuudessani ja nuoruudessani edes olemassakaan, vaan se oli tasaista kangasmaastoa Repokiven kohdalla. Radan alapuolella (eteläpuolella) sijaitseva Korvenkylä oli toki olemassa, ja se koostui useista kymmenistä maalaistaloista, jotka sijaitsivat hajallaan pitkin Korvenkylä peltoaukioita. Tuohon aikaan ei vielä ollut käytössä minkäänlaisia kadunnimiä, vaan orientaatioissa käytettiin eräitä tunnettuja maamerkkejä, kuten Elmolan talo, tai Jääsken osuuskauppa, tai Valkamanranta, ja Vipele. Kartassa olevan sanan ”asemarinne” kohdalla sijaitsee Rauhan entiselle juna-asemalle vievä lyhyt tienpätkä, ja hieman siitä vasemmalle sijaitsee Korvenkylän uusi kansakoulu, jota minullakin oli kunnia käydä pari vuotta. Koulumatka ei kenties tunnu pitkältä näin kartalta tarkasteltuna, ja näin aikuisena, mutta sitä se oli, koska matka tehtiin talvella hiihtämällä suoraan metsän läpi asemalle, ja siitä koululle. Talvisin kouluunlähtiessä oli pimeää, ja samoin koulusta palatessa. Siihen aikaan kukaan ei ollut huolissaan siitä, että esimerkiksi sudet veisivät pienet palleroiset mennessään, vaikka se oli aivan hyvin mahdollista, joskin epätodennäköistä. Pimeydestä saattoi tulla kuka tahansa, tai mitä tahansa. Vaikkapa susi. Näin ainakin kuviteltiin. On aivan totta, että Salpausselän harjanteet ovat yhä vieläkin susien sekä karhujen ikaikaisia kulkureittejä. Kuvassa näkyvän valtamaantien eteläpuolella sijaitsevat yhä vieläkin Kurensuon valtavat peltoaukeamat, vaikka tosin nykyään siellä taitaa sijaita likavesien saostusallas, ja sikäli isien työ on valunut täysin hukkaan Aluehan on kuitenkin aikanaan raivattu raa'asta suosta. Kartasta voi kuitenkin hahmottaa jotakin peltojen koosta. Itse rauhan sairaalan alue muodostuu useammasta erillisestä maatilasta, ja siksi siellä on vieläkin mm. Papusenranta. Maatila taas kuului entisiin Naatuksen maihin, ja niin edelleen ja edelleen.

Rauha - sanatorioaika

Lienee aika käväistä esin hieman kaempana menneisyydessä, joka antaa kotipaikalleni Rauhalle hieman lisäsyvyyttä. Ylläoleva kuva on vanha, ja peräisin ajalta, jolloin *Rauha* oli vielä rikkaiden venäläisten suosima sanatorio, jonka perusti viime vuosisadan alussa venäläinen lääkäri **Dmitri Cavrilovitsh**, ja paikkaa nimitettiin silloin *Rauhan kylpylä -ja talviparantolaksi*. Kuvassa näkyy taustalla Lammassari, ja ylipäättäänkin senaikuinen käsitys terveyskylpylästä: on valaistuja, leveitä polkuja, ja viehättäviä

istutuksia. Sittemmin kuvassa näkyvä alue jyrättiin tasaiseksi, ja tilalle tulivat satametriset halkopinot, ja lämmityslaitos, sekä saha – että ruma pesula. Eihän näistä sanatorioajoista tiennyt mitään lapsena ja koululaisena, sillä ainut kylpylään viittaava esine kotonamme oli vanha mainosvihkonen, jossa kylpylää esiteltiin. Kaikki kylpylään liittyvä oli kuitenkin hävitetty ennen minun syntymääni, ja aikanaan Rauhan sairaalakin joutui sitten hävityslistalle. Mutta sitä ennen tapahtui kaikenlaista. Kun kylpylän päärakennus paloi vuonna 1929, kunnat ostivat alueen, ja paikalle rakennettiin Rauhan mielisairaala. Mutta kylpylävaiheessa esimerkiksi *Rauhan* rantamaisema näytti melkein pä idylliseltä. On aivan uskomatonta mitenkä sairaalan tulo aikanaan lähes tuhosi tämän ennen niin viehättävän ympäristön, ja saman tulevat tekemään alueen uudet omistajat. Jos voisimme nähdä kaiken ikäänkuin panoraamana, näkisimme kuinka historia lyö Saimaan rantaan peräkkäisinä aaltoina, ja kunkin allon mukana seuraa uusi aika uusine rakennuksineen. Jos katsoisimme kauas menneisyyteen, näkisimme muinaisihmiset maalaamassa kuviaan kallioihin, ja vielä kauempana menneisyydessä senkin, kuinka mannerjää peitti koko alueen, ja pysähtyi vetäytymisvaiheessaan tähän kohtaan, ja synnytti sulamisvesiensä, ja jäiden liikkeiden voimalla, Rauhan sairaalan kohdalla kulkevat hiekkaharjanteet.

Ylläolevassa kuvassa näet sanatorionaikuisen päärakennuksen, jota sitäkään ei (tietenkään) enää ole olemassa. Itse asiassa se on varsin hauskanäköinen, eri tyyliuuntien sekasikiö, mutta omalla, merkillisellä tavallaan jopa tyylikäs. Minä en tätä rakennusta koskaan ehtinyt näkemään. On suorastaan valittava todettava, että sekä sanatorio – että Rauhan sairaala laskivat molemmat täysin surutta kaikki jätevetensä sellaisenaan Saimaaseen, ja näinä nykyisinä myöhemminä pyhinä aikoina sairaala molemmat olisivat jo ympäristäsuojelluisista syistä joutuneet lopettamaan toimintansa. Sairaalan alkuvaiheeseen liittyy vakava lavantautiepidemia, jonka syytä koetettiin kiivaasti kartoittaa, ja lopulta taudin leviämisen syy löytyi rannasta, josta otettiin sairaalaan käyttövesi, ja jonne laskettiin sairaalan paskavedet sellaisenaan. Itseään ruokkiva järjestelmä. Sairaalaan oli tosin suunnitteilla eräässä vaiheessa kunollinen jätevesien puhdistusjärjestelmä, mutta rahan puutteessa siitä ei jäänyt toteutettavaksi kuin saostusallas. Yhteisprojekti, jossa Imatra ja Joutseno olisivat rakentaneet jäteveden purkuputken Vuokseen, ei alkuun osoittautunut taloudellisesti kannattavaksi, vaikka nykyisinhän se lienee on jo paikallaan. Muistan vielä, kuinka kaikki rauhalaiset aina kehuivat kilvan sitä, kuinka hyvä vesi *Rauhassa* oli, mutta totuus paljastui itsellenikin ollessani erään vesi-insinöörin apulaisena pohjavesitutkimuksessa eräänä kesänä: insinööri sanoi, ettei itse joi Rauhan vettä keittämättömänä, sillä senverran runsaasti siinä oli mm. kolibakteereja. No, mikäpä ihme tuo oli, kun puolittain epävirallisia kaatopaikkojakin oli siellä sun täällä. Ei ymmärretty, että kaikki jäteliemet ajautuvat ennemmin tai myöhemmin pohjaveteen. Kun lorottelijoihin laskee

mukaan erilaiset puunjalostusteollisuuden puljut lähideudulla, ei ole ihme, että *Etelä-Saimaalta* hävisi järviolhi vuosiksi, ja rannatkin alkoivat rehevöityä, ja haista. Käräjiä kalakuolemien tiimoilta käytiin Joutsenossa vuosikausia, ja useimmiten vanhojen miesten ylläpitämät nuottakunnat olivat lopettaneet muikunnuottauksensa kun kaivatut, joskin pienet korvaukset, lopulta tulivat. Ajaatkaa vain hiljaisessa mielessänne, mitä kaikkea sairaalan sadat potilaat tuottavat päivittäin. Mahtoivat kalat olla melkoisessa lääkepötkyrässä, vaikka *virta* lienee vienyt ainakin osan paskasta vuokseen.

Rauha - sairaalavaihe

Rauhasta on tehty parikin hyvää historiankirjaa, kuten **Vahvaselän** ja **Niemistön** tutkielmat. Niistä käy selville se, että Rauhaan tulevan mielisairaalan paikkana päädyttiin kilpailutilanteessa, jossa vaihtoehtoja oli tarjolla useita. Tuolloin osallistuneiden kuntien määrä oli suuri, mutta pieneni oleellisesti kun Suomi joutui luovuttamaan alueitaan Neuvostoliitolle. Maatilalla tuntemani naapurit olivat kotoisin eri puolilta Suomea, ja he eivät olleet toisiinsa jatkuvassa kontaktissa, kuten monet ovat muistavinaan, eli ne eivät lainailleet toisiltaan sokereita sun muita. Rauhan maatila ei ollut mitenkään tyyppillinen asuinpaikka, sillä se oli eräänlainen kansallinen sekahedelmäsoppa, kuten koko sairaalan muukin asujaimisto. Kenelläkään ei ollut siellä perintötilaa, ja siten ei esiintynyt asennetta, että muut olisivat meidän krannista. Sitä kuuli hämäläismurteita, ja jopa raumanmurretta. Tietenkin lääkärit sun muut sellaiset olivat Rauhassa täysin oma kastinsa, mutta muut olivat sitten kaikki ihan samaa rahvasta. Nythän Rauha on hyvää vauhtia muuttumassa jonkinsortin isonrahan huvittelukeskukseksi, jollainen se oli tavallaan jo kylpyläkaudellaan. Mielisairaalavaihe on vain eräänlainen kiusallinen välinäytös. Sinällään Rauhassa eläminen ei eronnut juurikaan elämisestä missä tahansa muualla, mutta varsin kaupunkimainen se oli. Oli joukko kerrostaloja, kuten läheisessä Imatran kauppalassa. Sairaalan valot paloivat öisinkin, ja siellä oli eräänlaisia yöelämäkin nuorisolle. Oli omat elokuvatkin, ja yhteisen joulu -ja juhannusjuhlat. Tietyissä mielessä siellä eläminen oli varsin urbaania, ja ilman omia avaimia siellä ei päässyt mihinkään. Luulisin, että tästä huolimatta ihmiset lienevät olleet sielläkin ihan tavanomaisen vittumaisia toisilleen. Kun televisiolähetykset alkoivat näkyä Joutsenossa, ne eristivät ihmiset tehokkaasti omiin asuntoihinsa, ja välineellistymiskehitys pääsi todella vauhtiin. Nykyisenä seinätelevisioiden aikana, kun laitteet hallitsevat viimeinkin suvereenisti ihmisten olohuoneita, ja monet valvovat pitkiä öitä tallentaen vimmalla taivaskanavilta tunkevia elokuvia. Me olemme menettäneet pelin, ja tuominneet itsemme nykyiseen, solipsistiseen, itsekkääseen olemassaoloomme, jossa laitteet määrittävät sen, mitä teemme. En mitenkään kadehdi nykykoululaisia, joille kännykkä merkitsee jatkuvaa, pakonomaista ihmissuhteiden ylläpitoa ja

niiden hoitoa - ettei vain putoaisi junasta. Minusta olisi täysin sietämätöntä jo ajatuskin siitä, että minun olisi ollut pakko soittaa päivittäin muutamalle kymmenelle niin sanotulle kaverilleni, jotta minua olisi pidetty normaalina. Ja on taivaan tosi, että jos minun lapsudessani olisi ollut kännyköitä, tuskinpa minulle olisi edes liiemmästi soiteltu, koska minulta on aina puuttunut ominaisuuksia joita tarvitaan suosituksi tulemiseen. Olen näet niitä ihmisiä, joista voi tulla julkisuuden henkilö, ja ehkä suosittukin, mutta jonka kanssa kukaan ei halua olla tekemisissä. Niinpä minuun koettaa nykyisin hakea yhteyttä netin kautta joku *Pamela*, joka on kuulemma kaunis, ja kertomansa mukaan erittäin halukas, tai sitten yhteyttä haluaa joku muu kyydistäpudonnut. Ja ainahan alkoholistit ynnä muut addiktit ovat suhtautuneet meikäläiseen mutkattomasti. Me olemme vain kaikki väärässä junassa!

Minulla ei tietenkään voi olla omia, alkuperäisiä valokuvia esimerkiksi Rauhasta, tai vanhasta Imatrasta, koska 60-luvulla vain harvoilla tuntemillani ihmisistä oli valokuvauskoneita, ja Rauhassa vain *urhemaankössiin* ja *peltoniemeneeron* tiedettiin valmistavan itse mustavalkoisia valokuvia, purnukoitaan totisina ja tyhminä pyöritellen. Samanlaisia kuin ylläolevassa kuvassa. Tyhmiähän he lienevät vieläkin. Ensimmäisen kaitafilmikameran hankki Rauhassa sairaalan naispsykologi, ja minäkin sain kunnian tehdä vedessä kuperkeikan eräässä hänen rantafilmeistään. Filmit näytettiin sitten myöhemmin sairaalan juhlasalissa. Minusta tallennettu uintikohtaus ei kestänyt kauaa, muutaman sekunnin, ja otos oli kuvattu senverran kaukaa ettei kasvoja erottanut. Kameran olivat siis tavallisen ihmisen ulottumattomissa, tai se, mitä niillä saattoi tehdä, oli taviksen käsityskykyvyn ulkopuolella. Nykyisinhän kuvataan jo lähes kaikkea, ja kännyköissäkin on kamera, joista jotkut varsin laadukkaitakin. Tänä päivänä on suorastaan vaikeaa välttää kuvatuksi tulemistä. Googlen kuvausautot ajelevat pitkin Suomen maanteitä ja kuvaavat kaiken minne vain autollaan uskaltautuvat. Niinpä sitä sitten joku pihallaan housut kintuissa onanoiva miekkonen tekee valituksen, kun tuli kuvatuksi salaa. Ja jollei kuvausautoja ole, niin sitten saattaa taivaalla surraava helikopteri suorittaa katukuvausta nettiä varten. Ennen oli toista: jos joku joskus kuvasikin muita ihmisiä, niin luvan perästä, ja kuviin tällädyttiin joukolla, koska kallis filmi täytyi käyttää tarkoin hyväkseen. Olihan minullakin sitten myöhemmin oikea kaitafilmikamera, mutta kolmeminuuttisen pätkän kuvaaminen maksoi useita kymmeniä markkoja, ja se oli tuolloin paljon rahaa. Filmin kehittämiseenkin menu useita viikkoja. Myöhempi videokuvaus nauhalle pudotti kustannuksia reippaasti, ja tuloksen saattoi tarkistaa saman tien. Nykyisillä kännyköillä ja digikameroilla saa varsin laadukasta kuvausjälkeä, ja erittäin halvalla. Miksi sitten netissä olevat filmit ovat niin perseestä? Hyvä kysymys sinällään, näinä ankeina aikoina. Ennenvanhaan elämän piti olla ennenmuuta ikävää, ja täynnä työteliästä hyörintää. Mitä enemmän elämässä oli itkua ja hammastenkiristelyä, sitä parempi, sillä sitä kirkkaamman kruunun oli saava sitten joskus taivaan ilossa. Ja en ole maininnut vielä sanaakaan magnetofoneista, joita joillakuilla jo tuolloin oli. Kulutustavaroiden tolkuton ahnehtiminen oli vasta

tulollaan, ja televisiostakin näkyi vielä useiden vuosien ajan lähinnä lumisadetta, jos jollakulla sattui sellainen olemaan. Elämä ei silti ollut pelkkää lintukotoa, sillä sodasta ei ollut kulunut vielä montaa vuotta, ja ulkomaantuonti ei vielä juuri lämmittänyt. Useiden ihmisten elämä oli sodan jälkeen mullin mallin, ja sota oli vienyt monilta jopa kaikki omaiset, ja kotiseudunkin.

Jos saisin nyt valita, eläisin lapsuuteni ja nuoruuteni missä tahansa muualla kuin Joutsenossa tai Imatralla, sillä molemmat ovat totaalisesti ja täysin perseestä. Haluaisin myös mielelläni syntyä onnelliseen perheeseen, jossa soisi jatkuvasti taustalla *perheen laulu*, ja jossa oltaisiin aidosti kiinnostuneita uusista, jännittävästä asioista, ja tietämisestä ylipäätään. Jos haluaisin kuunnella vaikkapa uutta nuorisomusiikkia, minulle ei huudettaisi: *toosa kiinni, ettei tarvitse kuunnella aina tuota jatsin rumputusta!* Ei, päinvastoin. Minulle suorastaan tarjottaisiin innostavia virikkeitä, ja saisin luonnollisesti erityisopetusta, jos sellaista sattuisin tarvitsemaan. Minut lähetettäisiin Amerikkaan vaihto-oppilaaksi, ja joutuisin siellä johonkin Keskilänteen, ja muodostaisin käsitykseni amerikkalaisista siellä tapaamieni ihmisten perusteella. Kävisin myös tiuhaan *interreil*-matkoilla eri puolilla maailmaa, ja mättelisin joutoaikani hevoslentää ratsastustalleilla, ja niin päin pois, ja edelleen, jos niin haluatte. Tapaisin, tietenkin, jo varhaisessa teini-iässä elämäni rakkauden, ja harmaantuisimme yhdessä – onnellisina, kunnes kuolema korjaisi – ollen siitäkin onnellisia. Pääsisimme yhdessä taivaan iloon, ja juuri meidän harppumme soisivat kaikkein kauneimmin. Kävisimme toisinaan kuuntelemassa helvettiin johtavasta torvesta myrskynä kaikuvaa tuskan mylvintää, jonka tuntemamme keljut ihmiset päästäisivät kurkuistaan. Siellä ne martikaisenarit ja pirhosenjollit ulisisivat tuskaansa, ja se se vasta tuntuisi hyvältä. Näin ei kuitenkaan tapahtune, tai ole koskaan tapahtunut, ja siten sekin mahdollisuus on jo etukäteen kokematta ja iäksi menetetty. *Ammen plottis*. Minä en nimittäin usko jälleensyntymiseen, ja jos se olisi tosi, niin minulle se olisi suurin mahdollinen onnettomuus. Kyllä tämän elämähomman pitäisi kertalaakista olla selvä. Historian ei tietenkään tarvitse olla aina pelkästään miellyttävää, vaan se voi hyvinkin olla inhottavaa, ja täynnä kaameuksia. Ja sitähan se onkin. Asiaan kuuluvat nykyaikaisissa sodissa aina tapahtuvat siviilien massamurhat, ja häihin matkaavien siviilien pommittamiset. Netissä me näemme niin halutessamme videoita amerikkalaisten sotavankien kulkunleikkuutalkoista, ja kaikenmaailman *saddamien* hirttäjäisistä.

Urhemaankössi oli varsinainen edelläkävijä Rauhassa, sillä hän harrasti ensimmäisenä vesihiihtoakin, ja ensimmäisenä hänellä oli käytössään *AbuMatic* -kela ja virveli, jota hän heitti *Kuivallakarilla*, joka

sijaitsee Tiurunniemen ja Masteensaaren välissä. Hän sai kai ensimmäisenä pienoiskiväärinkin, jolla hän kävi amuskelemassa huvikseen Rauhan maatilán kissoja ja rauhoitettuja haukkoja. Tavallaan hän oli Rauhan ensimmäinen, oikea *kuluttaja*, koska juuri hän oli aina hankkimassa ensimmäisenä sitä, mikä oli sitä uusinta uutta. Tämä oli helppoa, koska hän oli ainoa lapsi, ja siten hän myös useimmiten sai haluamansa. Jos lasten määrä perheessä hipoi kymmentä, jäivät vesisukset varmasti kaupan hyllylle, ja katkenneet hiihtosuksetkin pyrittiin paikkaamaan pellinpaloilla kotikonstein. Jos hän olisi syntynyt muutama vuosikymmen myöhemmin, hän olisi varmaankin jo ehtinyt käymään kaukoidässä sukellelemassa, ja jahtaamassa siellä pikkutyttöjä, ja ehdottomasti juuri hän rimpulisi päivittäin tuskaisena ja katuvaaisena kuntosalien voimalaitteissa, ja jälleen repsahdettuaan syömään tunkisi suuhunsa loputtomasti kaakkua ja hampurilaisia. Juuri hänellä olisi ollut Rauhan ensimmäinen kymmenen neliön suuruinen seinäteleviö, jossa olisi, tietenkin, ollut surround – ääni, ja kaikki mahdolliset herkut. Ja herkuista puheenollen: lihavahan hän oli jo lapsenakin, oikeassa elämässäänkin, silloin ennen, mutta tässä uudessa, kuvitellussa elämässä purilaisten jatkuva syönti olisi lisäännyt hänen massansa vähintään kaksinkertaiseksi. Hän vyöryisi mahtavana Korvenkylän kyläraitilla kuin *Tantor-norsu*, ja nauraisi koko matkan pankkiin ja kiirehtiessään senjälkeen yksityislentokoneelleen. Tietenkin juuri hänellä olisi ollut lentolupakirja, ja pieni *Gessna*, ja maantiematkoja varten hänellä olisi hankittuna se kaikkein suurin ja nopein *BMW*. Tämä samainen mies oli ensimmäinen jonka näin Risulahdessa pelti kiinni, ja tilassa, jossa hän ei enää tuntenut ketään. Oli ensimmäisiä siinäkin kohden. No, näin minä kyseistä *kössiä* kerran vuosia myöhemminkin, mut apaljon joviaaleimissa merkeissä. Hän tuntui vaikuttavan edelleenkin Korvenkylässä, ja hoitelevan jonkinsortin bisneksiään, ja järjestelevän paikallisessa pikkuravintolassa saunailtaa. Oli eräänlainen *Kankkulan kaivon Eemeli* -hahmo siis, joka puolestaan järjesteli Kankkulassa innolla *souta*, jossa kaikilta kerättiin pääsymaksu.

Tutustuin minä sitten hieman myöhemmin Rauhassa erääseen runotyttöönkin, joka oli siellä niinikään kesätöissä kuvassa näkyvässä *Setälässä*, kuten olin minäkin. Tämä oli henkevä, ja harrasti hyviä elokuvia, sellaisia parempia, ja piti älyllisistä keskusteluista ja kirjallisuudesta. Myöhemmin se kirjoitteli minulle pitkiä kirjeitäkin, mutta sain itse niistä luettavaksi vain pari ensimmäistä. Asuin nimittäin tuolloin noin vuoden ajan vanhempieni luona, ja jostakin syystä äitivainajani poltti runotyöltä saapuneista kirjeistä suurimman osan hellassa ennenkuin olin edes saanut niitä käsiini. Sensuurin sakset iskivät. Oli kuulemma lukenutkin niitä, ja sanoi, että ne olivat *ihania*, ja että olisi halunnut *itse* edes kerran saada edes yhden sellaisen. Ihmettelin vain miksei kirjeitä enää tullut, ja miksi runotyttö minut noin hylkäsi! Myöhemmin sitten sain kuulla kirjeiden kohtalosta, mutta otollinen hetki suhteiden syventämiseen runotyttöön oli mennyt menojaan. Niinhän siinä joskus käy. Voi, että ihminen voi olla tyhmä! Toisaalta: voin hyvinkin kuvitella kaupoillaan kehuskelleen kouvolaalaisneitokaisen todennäköisimmän nykyolemuksen, eli että

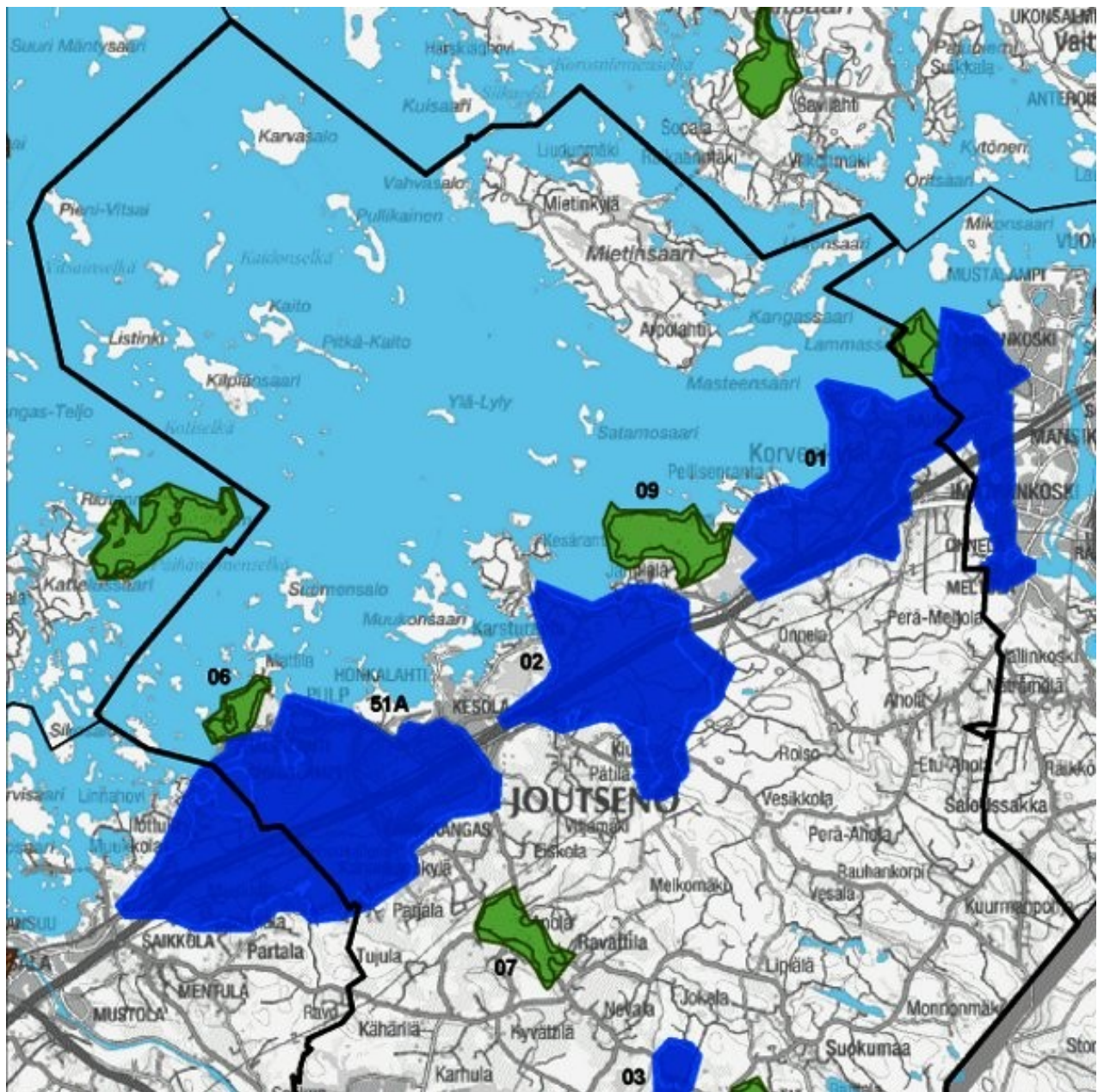
hän on varmaankin nykyisellään sellainen leveäharteinen itäbaltti, joka voisi tehdä hirmuisia ojaurakoita sille päälle satuttuaan. Paksut ja jykevät käsivarret takaavat aina sen, etteivät ainakaan kauppakassit putoa käsistä tiukimmissakaan alennusmyyntiryysyksissä. Kotiin tuntuaan se löhöttää sitten pieraisten sohvalleen, ja alkaa raapia kuuluvasti karvaisia kainaloitaan, ja se suu leviää mahtavaan haukotukseen. Sitten se panee suuhunsa savukkeen, ja sytyttää sen, ja alkaa voimakkaasti rykiä. Ehkäpä noin on saattanut käydäkin. Mutta tuolloin, saaritetken aikoihin, olin siis tavallaan hankalassa välikädessä, mutta onneksi olin jo silloin niin tyhmä, etten tiennyt sitä itse.

Rauhassa tehtiin noin satakunta lobotomialeikkausta, mutta näistä luovuttiin koska kyseessä on peruuttamaton toimenpide, ja koska leikkauksen epäonnistuessa muita konsteja ei ollut enää käytettävissä. Alkuun leikkauksissa myös kuoli potilaita, ja se ei tuntunut auttavan kaikkiin tapauksiin. Tilalle tulivat hienovaraisemmat leikkaukset, joissa ei enää katkaistu kokonaisia johtokimppuja aivoalueiden välillä. Kun arvostellaan lobotomian käyttöä, tulisi huomioida se, ettei lääkkeitä vielä käytetty laajamittaisesti, ja levottomiksi äityneet potilaat oli pakko sitoa, mikä tiesi hoitajille huomattavia fyysisiä ponnisteluja. Uusien psykofarmakoiden käyttö alkoi Rauhassa laajamittaisena kokeiluna vuonna 1956, ja voikin sanoa, että Largactil ja Serpasil pelastivat monet potilaat loppuelämän kestävältä tylsistymiseltä, vaikka hulluus jäi tietenkin kytemään. Niinpä vuonna 1957 Rauhassa tehtiin enää 7 operaatiota, ja leikkaussali otettiin muuhun käyttöön. Sähköshokkeja kuitenkin annettiin edelleen, ja olen ollut itsekkin avustamassa niissä toimenpiteissä, kun olin jonkin aikaa sairaalassa *vipparina*.

Mutta mitä sitten minusta? Synnyin itse *Rauhassa* kun se oli jo ollut vuosikausia mielisairaalana. Synnyinrakennukseni oli *Rantala*, joka sijaitsee aivan *Saimaan* partaalla - jättiläismäisen, järveen suoraan johtavan viemäriputken välittömässä läheisyydessä. On toki epätavallista syntyä hullujenhuoneella, mutta tuohon aikaan sairaalassa oli henkilökunnalle oma synnytysosasto. Valitettavasti minulla ei ole Rantalasta omaa valokuvaa, mutta hankin sellaisen **Google Street View** -kuvausauton keräämästä materiaalista, mutta valitettavasti auto ei käynyt Rantalaa edessä, joten täytyy tyytyä kurkistamaan sitä takaviistosta, puiden takaa. Kyllä se Rantala siellä möllöttää, ei siinä mitään. Kerran Jyväskylän yliopistossa arvon professorit kysyivät minulta kahvihetken aikana missä olinkaan syntynyt, johon vastasin todenmukaisesti, että hullujenhuoneella minä, tietenkin, ja sehän on aivan totta. Ne vaivaantuivat selvästi, ja silloin huomasin, että nämä kansamme loistavat kynttilät ovat täsmälleen yhtä ahdasmielisiä kuin muutkin. Saatoin hyvinkin kuvitella kuinka tämän tietyn *steinerilaisen* ja hänen hanslankarinsa - sekä karonkoissa latinaa posmottavat proffakolleegansa – hoilaavat (riittävässä humalatilassa) täsmälleen samanlaisia ruokottomuuksia kuin heidän syvästi haveksimansa rahvas. Näin tämän itse moniaita kertoja erilaisissa yliopistolaisten bileissä ollessani. Meistä viisainkin on nimittäin pelkkä örisevä sika - tarpeeksi ilmaista spriitä juotuaan - joka sitten irستاana hamuaa nuorten naisten hameenhelmoja.

Spriistä voimme siirtyä kepeän vaivattomasti veteen, jota ei ihan joka paikasta löydykään, vaikka elämme tuhansien järvien maassa. *Salpausselän* -nimellä tunnettu harjumuodostelma (johon Rauhakin kuuluu), kykenee varaamaan valtavasti pohjavettä. Koko Rauhan ja Tiuruniemen alue on itse asiassa valtava vesivarasto, ja siksi täytyykin ihmetellä, miksi **Saimaa Gardens** on halunnut rakentaa tämän alueen vielä uudelleen pelkästään hupikäyttöön?

Saimaa Gardens on oikeastaan varsin kavala kaikissa toimissaan. Se on auliisti hyväksynyt kaikki vanhojen rakennusten suojelusuunnitelmat, mutta nyt näyttää ilmeiseltä, että monet Rauhan sairaala-aikuisista rakennuksista puretaan, ellei niille ole hankittu tarpeeksi vahvaa suojelua, ja niinpä esimerkiksi *Setälä* saa luvan mennä, koska suojelupäätöksen yli voi kävellä. Tilanne on lähes sama kuin Joutsenon kaupungin ja Lappeenrannan kaupungin liitoksessa, jossa Lappeenranta lupasi sitä sun tätä Joutsenolle, mutta kun tuli maksun aika, ne vain sanoivat, etteivät annetut lupaukset velvoittaneet mihinkään. Herkkänä ajanjaksona luvataan mitä tahansa, mutta lupauksia ei ole tarkoitustaan pitää. Sama periaate vallitsee myös yksittäisissä päätöksissä ja toimenpiteissä. Kun vanha, Rauhan sairaala-alueella sijainnut vesitorni purettiin, selitettiin, että se olisi muka kaatunut valmisteilla olevien uudisrakennusten päälle. Kattia kanssa. Ei puhutu mitään siitä, että itse asiassa koko mäki oli tarkoitus hävittää, ja sen tilalle rakentaa huppeita uudisrakennuksia. Olen asettanut yllä kaksi kuvaa rinnakkain havainnollistaakseni asiaa. Kuvan vasemmanpuoleisessa osiossa olen käyttänyt **Google Earth** -kuvaa, jonka katsomiskulma on lähes sama kuin oikeanpuoleisessa havainnekuvassa, jossa esitetään miltä UUSI Rauhan kylpylä tulee näyttämään (ja näyttääkin jo tällaiselta suurelta osin). Huomaamme tässä samalla, että **Google Earth** -kuvat eivät ole kovinkaan ajanmukaisia, vaan niissä kuvataan tilannetta, jossa Rauha on sellaisessa asussaan kun se oli ennen tätä kylpyläkoohotusta. Tämä oli minun onneni, sillä uusi, uljas kylpylä tuntuu välttävän esityksissään sellaisia kuvakulmia, joissa voitaisiin tehdä vertailuja. Olen merkannut punaisella ympyrällä vesitornin sijainnin, ja sitä voitte vertailla oikeanpuoleiseen kuvaan. Mänt' mikä mänt'! Näemme selvästi, että entisellä *Matinpellolla* on jonkinlainen paikoitusalue, ja kuinka lähellä rantaa sijaitseva alue on rakennettu varsin tiiviisti. *Alatalo* on saanut runsaasti erilaisia lisäsiipiä, ja *Hallintola* on sulautunut osaksi uutta kylpyläsiipeä. Ainoastaan *Setälä* on säilyttänyt entiset muotonsa, sekä *Rantala*. Uutta kylpylää markkinoidaan vahvasti Venäjän suuntaan, ja esitykset on suunnattu vahvasti siellä asuvalle äveriäämmälle porukalle. On jopa julkaistu mainosvideo, jossa näyttelijä **Haapasalo** tissuttelee kaverinsa kanssa olutta, ja viettää aikaansa uudessa Rauhassa. **Haapasalohan** on Venäjällä varsin tunnettu näyttelijä. Niinpä tietenkin! Mutta en minä kai pääse koskaan uuteen Rauhaan, koska olen suomalainen köyhä. Toisaalta minulla ei olisi ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia päästä Vanhaan Rauhan sanatorioonkaan, koska sekin oli sunnattu yläluokan käyttöön. Tässä mielessä **Saimaa Gardens** haluaa palauttaa sitä vanhaa kunnon sääty-yhteiskuntaa, joka harmittavasti pääsi kuivahtamaan erityisesti 1960-1970 -luvulla. Saimaan rannalle rakennetut yksittäiset huvilatkin ovat senverran kalliita, ettei tavallisella suomalaisellakaan rahvaalla ole sellaisiin varaa. Ovat hinnoiltaan melkein pä *ullalinna* -lukaalien luokkaa. Näin siis katosi yhdellä kynänliikkeellä osa **Kopparjusta** että heilahti. Kun tiedämme alueen tärkeäksi pohjaveden varastoksi, voi vain ihmetellä, miksi uusi, uljas kylpylä on haluttu rakentaa nimenomaan tähän paikkaan! Rakennusten määrä on ainakin kaksinkertainen, ja jätevesikuormitus kai moninkertainen. Kukaan ei ole kertonut, mistä uusi laitos saa juoma – ja muun käyttövetensä, ja riittääkö sille kylpypaljuihin pelkkä Saimaan vesi. Keroisivat edes sen, minne talittuneet ja likaiset kylpyvedet lasketaan käytön jälkeen, ja miten ne puhdistetaan?

Lienee paikallaan esitellä vielä eräs kuva, jossa sen yläosassa näkyy Rauha sellaisena jollaiseksi se on ajateltu, ja alaosassa Rauha sellaisena kuin se oli ennenkuin raivaustraktorit vyöryivät entisen sairaalan tontille. Yläosassa näky, että esimerkiksi Papusen pelto rakennetaan täyteen erilaisia mökkejä, kuten Vipeleenrantakin. Alatalo on purettu, ja tässä suunnitelmassa Repokiven asuinalueita ei ole lainkaan olemassa, ja maatilakin näkyy olevan vaiun muisto. Tästä voi päätellä sen, että ne entiset rauhalaiset, jotka harrastavat kokoontumisajoina entisen kotipaikkansa muistoja verestäen, pettävät pahoin itseään, sillä vanhasta, sairaala-aikuisesta rauhasta ei ole jäänyt jäljelle kuin kaksi taloa – nimittäin Setälä ja Hallintola – ja nekin muunnettuina toisenlaiseen ulkoasuun. On tapahtunut suunnilleen sama prosessi jonka Vanha Kylpylä sai kokea kun uusi sairaala puski päälle. Varsin lyhyessä ajassa purettiin kaikki entinen. Toisalta nykyiset entiset rauhalaiset ovat pahoin kulahtaneita, vanhoja ukkoja ja akkoja, joiden tapaamisessa aika tärväytyy takuulla aivan hukkaan. Muistavat väärin sen, mitä todella tapahtui, ja näkevät kaikki itsensä mahdollisimman edullisessa valossa. No, sellaistaahan se aina on.

Ylläolevassa kuvassa näet Rauhan vanhan vesitornin (joka on siis jo purettu). Muistan kun pentuina kuljettiin uimareissulla sen ohi. Paksuseinäisenä ja jylhänä se tuntui melkein ikuiselta, kuten useimmat sairaalan rakennuksista. Rauha oli melkein Neuvostoliiton synonyymi, sillä eiväthän sellaiset asiat voi kadota, ja ihmiset joutua tuuliajolle. Niin kuitenkin kävi, ja sitä vaan ajattelee, että mitä vielä, Pinnenberg. Mitä vielä? Kuvassa näkyvässä horisontissa näkyy todennäköisesti vesitornin perijä. Nykyisinhän vesitorneista pyritään pääsemään ihan yleisesti eroon, koska paineistus ja paineentasaukset voidaan hoidella koneilla, ja vettä ei enää tarvitse pumpata torniin. Rauhan vesitorni oli vanha, ja se osoitti lähestyvän elinkaarensa päätä aiheuttamalla tulvan jo lakkautettuun sairaalaan. Liitingit eivät pitäneet. Mutta kun kyse ei ollutkaan vesitornista, vaan siitä, että mäki piti hävittää.

Rauha sellaisena kun me sen kaikki muistamme, on mennyttä. Kuvassa näet jäännökset vesitorinmäen harjusta, ennekuin nekin lakaistiin pois. Tämä vesitorinmäki oli kiinteä osa säilytettäväksi aiottua Kopharjua, joka on *nyrsitty* kokonaan pois. Tämä symbolisoi omalla koruttomalla tavallaan Rauhan kohtaloa. Samalla tavoin kun aikanaan hävitettiin kaikki vanhan kylpylän rakennukset uuden mielisairaalan tieltä, saavat mielisairaalarakennukset nyt kyytiä, tai niiden ulkoasua muutetaan tunnistamattomaksi. Mitään ei jätetä jäljelle, ja ajan kanssa kaikki vanha hävitetään, ja tehdään uutta tilalle. Turhaan – täysin turhaan siis pitävät entiset *rauhalaiset* enää kokouksiaan ja kokoontumisajojaan, koska mitään ei jätetty lopultakaan jäljelle. Ei voida enää edes verestää vanhoja muistoja, paitsi katselemalla vanhoja, haalistuneita valokuvia, ja katsella tunnistamattomiksi rypistyneitä akan – ja ukonnaamoja, jotka lasettelevat menneestä valetta niinkun aika pojat. Sama tilanne on myös vanhoilla karjalaisilla siirtolaisilla, jotka pitävät edelleen yllä pitäjänseurojaan, vaikka venäläiset tekevät mitä lystäävät, ja rakensivat esimerkiksi öljysataman Uuraisiin, ja uraalaiset saavat katsella piristelevin sydämin kuinka heidän esi-isiensä entiset kunnaat ja rannat turmeltuvat öljystä. Nyt ne ovat kieltäneet myymästä suomalaisille rajantakaisia alueita muka joistakin turvallisuussyistä. Käy toteen *Tuntemattomassa sotilaassa* esitetty lausahdus, jossa toisen ne vaan rajojaan siirtelevät ja turvallisuuttaan varjelevat, ja me olemme niitä rosvoja jotka näitä rajoja koettavat ylitellä. Ylläolevassa kuvassa näkyvä aita erottaa meidät konkreettisesti siitä, mitä Rauha joskus oli, ja antaa aidan toisella puoleella huseeraaville täydet valtuudet tehdä mitä tahtovat. Tässä kaikessa on kyse hitaasta rakennemuutoksesta, jossa pienet tapahtumat vievät kohti uusia kujeita ja kuvioita. Sama kehityskulku voidaan nähdä toimineen entisessä Rauhan sairaalassakin. Kun Rauhan sairaala aikanaan perustettiin, vallitsi tilanne, jossa hulluja hoidettiin kotona kyseenalaisin menetelmin, ja konstein, ja jossa mielisairaalahoido oli ehdottomasti parempi vaihtoehto. Varsinaisia sairauden hoitokeinoja ei tosin ollut, ja mielisairaalat olivatkin enemmänkin säilytyspaikkoja. Kunkin perustettavan mielisairaalan toivottiin olevan mahdollisimman omavarainen, ja pystyvän itse tuottamaan suurimman osan tarvitsemistaan elintarvikkeista. Siksi jokaiseen sairaalaan perustettiin oma maatila ja puutarha, ja siksi sairaalalla tuli olla paljon metsiä – jo siitäkin syystä, että elettiin puulämmityksen aikaa. Omalta ravintotuotannolta alkoi pudota pohja pois kun työvoimakustannukset nousivat ja kun samalla elintarvikkeet halpenivat, ja kehittynyt jakelukoneisto kykeni tuomaan ne helposti saataville. Kun ruuan tuotantokustannuksia ei voitu mitenkään laskea kehitysmaiden tasolle, alkoi ensin maatilalla - ja myöhemmin myös oman puutarhan pito käydä liian kalliiksi, ja lopulta ne ajettiin alas. Noihin aikoihin jopa voimalaitoksilla piti olla oma maatila

– kannatti se sitten eli ei. Kun sitten tulivat, väheni tarve pitää suljettuja osastoja, ja käyttää eristyksiä. Koitti avohuollon aika. Hulluja voitiin pitää kotona, ja säästää yhteisöjen hoitokustannuksissa. Keksittiin modernit psykofarmakat, ja niillä sairaut saatiin rauhoittumaan kätevästi ja halvalla. Syntyi ajatus siitä, etteivät hullut parane makuuttamalla heitä kuukausikaupalla, ja että he voisivat elää sairaalan ulkopuolellakin, ja sopivasti heitä terapoimalla ja lääkitsemällä vahvasti heidät voitaisiin sulauttaa muun väestön keskuuteen. Tämä voi pitää paikkansa useiden kohdalla, mutta on aina niitä, joiden ei voi antaa elää vapaana, ja on aina sellaisiakin, jotka eivät yksinkertaisesti kestä elämää muiden keskuudessa. Itse Rauhan sairaalan lopettamispäätös juontui ehkä osin siitäkin, että sodanjälkeisessä rauhanteossa osa äveriäistä kunnista jäi naapurin puolelle, ja samalla kuntainliitolta putosi osa taloudellisesta pohjasta pois, ja jäljellejääneet joutuivat laittamaan pottiin enemmän rahaa, koska rakenteet oli jo luotu, ja niitä oli ylläpidettävä. Jos nykyään perustettaisiin mielisairaala, hankittaisiin sitä varten korkeintaan tontti, johon rakennukset juuri ja juuri mahtuisivat, ja kaikki tarvittava ostettaisiin sairaalan ulkopuolelta. Mielisairaanhoido on aika kallista, koska terapiat sun muut maksavat rahaa, ja sairaalassa kuin sairaalassa tarvitaan tutkimusvälineitä ja erikoiskoulutettua henkilökuntaa. Rauhassakin koko tarvittavan hoito – ja tukihenkilökunnan määrä pyöri tuhannen kieppeillä parhaimpana aikana, ja ehdottomasti voi sanoa, että palkkamenot olivat mittavat. Kun vielä sen lisäksi sairaalaan rakennettiin koko ajan kalliita lisärakennuksia, joiden kustannukset helposti vuosivat yli, niin menihän siihen toki rahaa. Sairaala oli kuitenkin melkoinen pääomien keskittymä – ja se olisi jo melkoinen teollisuuslaitos millä tahansa paikkakunnalla, jos tällainen vertailu tehtäisiin - joka ei kuitenkaan tuottanut osakaskunnille mitään. Mielisairaiden hoito ei ole koskaan kannattavaa. Jos jotkut potilaista pääsivätkin ulos sairaalasta, oli heidän menestymisensä kuitenkin oleellisesti heikompaa kuin ennen hulluksituloa. Ja koska kukaan ei ehdoin tahdoin halua tunnustautua vakaumukselliseksi hulluksi, ei näillä ollut mitään etujärjestöäkään, joka olisi ponnekaasti ajanut hullujen asiaa. Aikanaan ei vain osattu ideoida esimerkiksi sellaista mallia, jossa sairaalan tarvitsemat elintarvikkeet olisi tuottanut ympäröivä maaseutu, eli käytössä olisi ollut jonkinlainen saksalaisen pikkukaupungin malli, jossa kaikki olisi otettu lähiympäristöstä, ja tarvitsehan tuollainen ihmisjoukko jonkinsortin palveluksiakin. Metsät ja pellot olisi voitu myydä, tai pidättäytyä hankkimasta niitä kokonaan, tai sitten olisi voitu muuttaa niiden käyttötapaa sellaiseksi, että ne olisivat alkaneet palvella esimerkiksi matkailua, tai olisi voitu antaa hullujen juoksennella vapaasti pitkin metsiä, koska se on niin terapeutista – sauvakävelystä nyt puhumattakaan. Ja olivathan nuo salpausselän harjualueet sentään ainutlatuinen nähtävyys jo sinälläänkin, koska muualta ne alkoivat olla jo loppuunkaluttuja. Suomi on sorakuoppien luvattu maa. Lopullisen kuoliniskun sairaaloille antoi kuitenkin se, että Vähitellen yhteiskunnan kehitys, ja yleisesti raaistuvat ja piittaamattoman itsekkäät asenteet johtivat siihen, etteivät sairaalan ylläpitoon osallistuneet kunnat enää halunneet hoitaa mielisairaitaan kalliiksi koetuissa laitoksissa, vaan sysäsivät heidät niin sanoakseni kadulle. Kaikki tämä tapahtui niin sanotun *avohoidon* nimissä. Niinpä jokaisessa kylässä ja kaupungissa on nykyään omat, kadunkulmissa maailmanloppua julistavat saarnaajansa, jotka ovat näitä ilman lääkintää jääneitä hulluja, joista kukaan ei enää piittaa. He maksavat osaltaan hyvinvointimme hinnan. Monet heistä tekivät, sivunmennen sanottuna, itsemurhan, kun sairaala sitten lakkautettiin, mutta se ei enää kiinnostanut ketään. Tokihan uudessa, uljaassa **Saimaa Gardens** -kylpylässäkin tehdään itsemurhia, mutta tokkopa kylvettäjiä asetetaan siitä vastuuseen. Kylpylässä mielisairaus on puhtaasti yksityisasia.

Rauha – maatila ja Masteensaari

Sairaala-alueella asuttiin erittäin ahtaasti, ja varsin tavallista oli se, että kokonainen iso perhe jakoi yhden tai kaksi huonetta. Meillä oli toisin oma, joskin varsin pieni talo, ja se oli ihan kokonaan meidän käytettävissämme – vaikka kyllähän siellä sitä porukkaa riittikin aivan yli oman tarpeen. Omien pentujen lisäksi oli aina liuta muitakin. Sodan jälkeen tällainen tiivis asuminen oli aivan luonnollista, koska rakennuksia oli vähän, ja koska suuret ikäluokat puski päälle. Niitä suorastaan kirmasi kaikilla pihilla ja toreilla, ja ne pitivät jatkuvasti valtavaa möykkää. Se, että minä nykyisin en ole lainkaan innostunut lapsista, juontuu suurelta osin siitä ahtaudesta ja väentungoksesta, joka oli lapsuuteni ja nuoruuteni arkipäivää. Emme me kuitenkaan tienneet sitä, kuinka valvontakomission ukot jahtasivat inkeriläisiä, ja heitä piiloteltiin, ja me – kaikesta tietämättöminä - vain marjaan kiiruhdimme, ja kyl' lysti olikin. Kas kun ei noita pentujen tuottamia äänenpaineita vielä tuolloin huomannut - ehkä mölyä vain oli kaikkialla, ja se oli sentään paljon parempi asia kuin sota, jossa monia kuolee, ja aina tulee niitä suruviestejä. Jos joku sattui kuolemaan suurten ikäluokkien kulta-aikoina, se ei tuntunut juuri miltään. Mölyn määrä oli aina

vakio.

Ylläolevassa kuvassa näet kotitaloni sellaisena kuin se oli, kun kävin sitä katsomassa vuosien kuluttua sitä kun Rauha oli jo sairaalana lakkautettu. Sota-aikana perheeni asui alatalossa, mutta sitten heille rakennettiin tämä talo vanhoista hirsistä. Käydessäni paikalla sieltä ei löytynyt enää ketään tuttua, tai edes puolituttua. Olin elänyt *autottomana miehenä* koko elämäni, ja käyttänyt bussia tai junakyytiä. Olin kuitenkin joutunut hankkimaan auton, ja saatoin tehdä pidempiäkin reissuja, kuten nyt vaikkapa entiseen Rauhaan. Totesin, että kaikki oli muuttunut peruuttamattomasti, ja että olin menettänyt lopullisesti lapsuuteni maisemat, sillä ne koostuvat niin suuressa määrin ihmisistä – olivat nämä sitten olleet hyviä tai pahoja. Kun toiset ajelevat lapsuutensa kylissä ja maisemissa, tulee heitä vastaan milloin se *Kake*, ja milloin taas se *Jore*, mutta minun kasvuympäristöni pysyy tyhjänä. Ymmärrän hyvin miltä jostakusta pakolaisesta tuntuu, ja juuri pakolaisiahan Rauhaan oli sitten tuotettu hullujen tilalle. Monet heistä asuivat maatilalla, ja heitä oli siellä silloinkin kun kunnioitin paikkaa läsnäolollani. Tämä entinen kotitaloni sijaitsee *Joutsenon* kunnassa, ja sairaalan lähiympäristössä puhuttiin kai jonkinsortin joutsenon murretta, joka erosi esimerkiksi lappeenrannan murteesta jollakin mystisellä tavalla, *kassoha sie*, ja tämä murre oli loputon pilkanteon aihe imatralaisille lätärinaluille. Muuan *rauhanvaris* kiinnitti tämän karjalaisuuden meikäläiseen niin, että *mie sie hää, myö työ hyö* olivat nimenomaan **Timon** persoonapronominit. Hänellehän ne olisivat kuuluneet, koska oikeilla karjalaisilla oli tyypillisesti sukuniminään eläinten nimiä, kuten **Susi**, **Karhu**, ja **Varis**. Tosiasiassa Rauhassa ei kuitenkaan juurikaan puhuttu mitään erityistä murretta, koska sinne oli tullut ihmisiä ympäri maata. Voisi puhua kai jonkinlaisesta yleiskielestä, jossa oli mukana satunnaisesti sanoja monista eri murteista. Minä kuulin maatilalla mielumminkin esimerkiksi raumanmurretta ja hämeenmurretta, noin ylipäätäänkin. *Misäs niit säkei on?*

Masteensaarella (pinta-ala noin 80 hehtaaria) sijaitsee mökki, jota rauhalaiset saattoivat varata päiväksi. Siellä oli isokokoinen tupa, ja rantsauna, jonka näet ylläolevassa kuvassa. Siinä minä ja velivainajani vedämme venettä maihin. Tämä kuvan rantsauna näyttää tänään täsmälleen samanlaiselta kuin ennen. Masteensaari sijaitsee Tiuruniemen kärjen kohdalla, ja lähellä manteretta sijaitsee jutussa mainittu

kuivakari. Se on varmaan nytkin merkattu reimarilla. Itselläni ei ollut juurikaan kokemuksia mainitusta *kuivastakarista*, jossa sitä virveliä heiteltiin, enkä edes tiennyt missä se tarkkaan ottaen sijaitsi, koska eihän minulla ollut virveliä. Olin kuitenkin törmätä sen lähistöllä sijainneeseen reimariin, kun olin vipparina Rauhassa vuosia myöhemmin. Ihan kuin laulussa *Rauma Ganaa!* Olimme Masteensaassa viettämässä juopotteluiltaa. Ylläolevassa kuvassa näkyy saaren rantasauna. Minut oli sinne pyytännyt kavaljeerikseen muuan nuori ja ainakin omasta mielestään kaunis neitonen. Olihan se niin puhdas ja raikas, mutta niin kavala! Juopottelun yltyessä saassa liian rajuksi, neitokainen kyllästyi, ja niinpä soudin hänet pienellä, kiikkerällä pelatusveneellä Rauhan rantaan, sypimeässä yössä. Oli niin pimeää, ettei nähnyt edes kelloaan, mutta onneksi minulla ei ollut sellaista edes mukana. Mainitsen vielä tässä senkin, että tämä kyseinen neitokainen oli kutsunut minut kavaljeerikseen mainostamalla itseään sillä, että Kouvolassa heidän perheellään oli peräti kaksi valintamyymälää, ja että hän ei siis ollut mikään tyhjätasku. Kun neito pyysi päästä kesken juhlinnan mantereelle asuntolaan nukkumaan, sousin varsin mielelläni hänet yli *synkän virran*. Kyseessä ei ollutkaan mikä tahansa *virta*, sillä se syntyi siitä kun vuoksi ryysti Saimaasta vettä kilometrien päästä varsinaista alkukohtaansa, aiheuttanen selvän imun ja samalla voimakkaan ristiaallokon. Ajattelin, että kerrankin, näin kerta saatille päästyäni, pääsisin kenties hieman pidemmällekin - aivan sänkyyn saakka. Perille viimein päästyämme neitokainen livahdi asuntolan ovesta niin nopeasti, etten ehtinyt muuta kuin sanoa *oho*, kuten **Emeli**. Sinne menivät sitten molemmat kauppa- ja ravintolaliikkeitä Kouvolassa, että lokoisa elämä kauppiaan kotiväynä, sillä neitokainen ei enää halunnut tavata minua, koska oli pyytännyt minua kavaljeerikseen vain näyttääkseen eräälle salskealle urheilijanuorukaiselle, että hän kyllä sai seuraa jos halusi.

Muistui tuossa mieleeni vielä eräs aikaisempi tyttöjuttu. Ollessani vielä koulupoika, tapasin ylläolevassa kuvassa näkyvällä Pistohiekan lavalla *nilsäläisen* neitosen - joka kehuskeli sillä, että hänen vanhemmillaan oli kaksi kultasepäntoimiketta - eli tämä tyttö pani selvästi paremmaksi. Ei se nyt ollut mitenkään erityisen kaunis naisenalku, mutta varmaankin juuri sillä hetkellä Pistohiekan kaunein. Se lupasi kirjoittaa, ja antoi valokuvankin. Kerran tämä savolaisneitokainen sitten tuli Lappeenrantaan asti käymään meikäläistä tapaamaan, ja pohti kirjeessään tullako *lentsikalla* vaiko linkkarilla. Minun tuolloisessa maailmassani lentokone kuului ihan toiseen universumiin - ja kuuluu muuten vieläkin, vaikka olenkin muutaman kerran sellaisilla lentänyt. Mutta joka tapauksessa: tyttö siis tuli *lentsikalla*. Tavattiin siinä Lappeenrannan keskustassa sijaitsevassa kirkkopuistossa, ja sillä oli yllään senajan perhetytön sini-vaikoruudullinen mekko. Pussailtiin siinä sitten kotvanen puiston penkillä, ja siinä se autuus sitten olikin, koska ravintoloihin en olisi edes päässyt - ainakaan ikäni puolesta. En oikein ymmärtänyt sitäkään, kun se oli sanonut kirjeessään, että sen *kaveri* oli intissä? Mikä helvetin *kaveri*, ja missä helvetin *intissä*? No, nyt tiedän senkin - sen mitä se *intti* tarkoittaa - ja tärkeintä hänen antamassaan informaatiossa oli se, että sillä

oli vakituinen seuralainen, jonka kanssa tyttö harrasti, kenties, tiheitä ja säännöllisiä yhdyntöjä, joiden vaikutus yleiseen teveyteen on jo nuorena positiivinen. Ei jää paineita. Että oli jo kertynyt kokemustakin sitä, mikä on porvaristytöille tärkeää, ja he todella käyttävät jokaisen liikenevän vapaahetkensä tarkkaan hyväksi. Jos on kaveri *intissä*, niin ollaan hamuamassa heti toista tilalle. Jos tuo vaikka siellä kuolisi. Käy vähän samaan tapaan kun alettaisiin jakaa perintöä vaikei vainaja olisi ehtinyt vielä edes kylmetä. Sanottakoon nyt tässä kuitenkin, että minä en pääsyt neitokaisen kanssa suudelmia pidemmälle, koska en oikein ymmärtänyt, mitä niiden jälkeen voisi seurata. Se oli sellaista viattomuuden aikaa, kaikissa suhteissa.